

VÁLOGATÁS A SZERZŐI JOGI SZAKÉRTŐ TESTÜLET SZAKVÉLEMÉNYEIBŐL

KÁRESEMÉNYEKET RÖGZÍTŐ KÉPFELVÉTELEK SZERZŐI JOGI VÉDELME

SZJSZT-19/2014

A Fővárosi Törvényszék megkeresésén alapulva a peres felek által feltett kérdések

A felperes kérdései

F/1. Megtalálható a képeken az egyedi, eredeti jelleg?

F/2. A mellékelt CD-n látható, a tűzoltókat és káreseményeket rögzítő képfelvételek eredeti és egyéni fotóművészeti alkotásnak minősülnek-e?

F/3. A fotók összessége mint gyűjtemény képvisel-e egyedi, eredeti jelleget, illetve fotóművészeti alkotásnak tekinthető-e?

F/4. A szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény 1. § (3) bekezdésében és az 1975. évi 4. törvényerejű rendelettel kihirdetett Berni Uniós Egyezmény 2. cikkében meghatározott követelményeknek megfelelnek-e a fényképfelvételek önállóan, illetve együttesen?

Az alperes kérdései

A/1. Fotóművészeti alkotásnak minősülnek-e a perben csatolt fényképfelvételek, ha igen, akkor mindegyik, ha nem, melyek nem, és mi alapján? (Figyelembe véve, hogy a hivatásos tűzoltó vagy a szervezetnél dolgozó közalkalmazott dokumentációs céllal készíti balesetről, tüzesetről, és azt a munkáltatója a törvény által előírt tájékoztatási kötelezettség keretében, veszélyhelyzeti kommunikációs célból a honlapján megjelenteti, a sajtó részére megjelentetésre átadja az adott eseményről való hiteles tájékoztatás elősegítése érdekében.)

A/2. A felperes nem vitatja, hogy az alperes a képeket engedéllyel közölte, ugyanakkor az alperes állítja és bizonyította, hogy a képeket a tűzoltó parancsnokságok vezetői engedélyvel hozta nyilvánosságra, velük egyeztetett módon. A felperes által vitatott fotók egy része olyan időben készült, amikor a tűzoltó parancsnokságok még nem integrálódtak a megyei katasztrófavédelmi igazgatóságokba, hanem önálló költségvetési intézményként működtek, a parancsnokoknak joguk és kötelességük volt a sajtókommunikáció. Utóbb ezen megjelenési engedélyt, megjelenési módot visszavonhatja-e a felperes, amely ráadásul nem jogutódja a hivatásos tűzoltó parancsnokságoknak, csak a hivatásos tűzoltó parancsnokságok jogutódainak (a megyei katasztrófavédelmi igazgatóságoknak) a szakmai felügyeletét és irányítását látja el?

A/3. A perbeli fényképek vonatkozásában kit illet meg a szerzői jog (személyiségi és vagyoni jog)? Akit megillet, azt milyen alapon?

A/4. Alaposan érvényesít-e igényt a munkáltató? Figyelembe véve, hogy ő se nem szerző, se nem felhasználója a képeknek.

A/5. Vonatkozik-e a felperes által nyilvánosságra hozott felvételekre a szabad felhasználás bármilyen esete annak a perbeli módon az alperes részéről való, hivatkozással együtt történt továbbközlésére?

A/6. A perben sérelmezett képek esetében a munkáltató a fotó készítőjét a saját honlapján nem jelenítette meg, a képek készítői jórészt a fényképezéssel kapcsolatban szakvégzettséggel nem rendelkeztek, többségüknek a munkakörében sem szerepel a fotózás, a felvételek „nyersen”, sokszor a kompozíciós és egyéb fotózási szabályok figyelembevétele nélkül lettek nyilvánosságra hozva.

A/7. Amennyiben egy tüzesetről, balesetről, a katasztrófavédelem munkatársa által készített, a törvény által előírt kötelező tájékoztatás keretében a katasztrófavédelem részéről a sajtónak átadott fotófelvétel szerzői jogi védelem alá esik, a szerzői jogot sérti-e, ha a fényképfelvétel szerzője a kép mellett szövegesen fel van tüntetve, és a kép egy internetes sajtótermékben kétféle méretben jelenik meg: egyszer egy jól látható méretben, változtatás nélkül, másfelől arra kattintva egy nagyobb méretben, amelynek jobb alsó sarkában egy vízjel található, amely jelzi, mely internetes címen érhető el a megjelenített fotó. A vízjel célja az adott adatbázis védelme, az onnan való jogszerűtlen további felhasználás megnehezítése, esetleges jogsértés esetén annak megállapítása, hogy a képet valóban engedély nélkül használta fel más.

A/8. Ki érvényesíthet szerzői jogi igényt olyan fotófelvétel esetében, melyet egy munkavállaló a munkaidejében a saját vagy a szervezet által a rendelkezésére bocsátott fényképezőgéppel készített a munkaköréhez kapcsolódóan vagy a munkaköréhez nem kapcsolódóan?

A/9. Nyilatkozzon a szakértő, hogy a képek alperes részéről történő logózása sért-e bármilyen szerzői jogot!

A/10. Kérjük a szakértőt, hogy a véleményét nemzetközi példákkal támassza alá (Berni Egyezmény).

A megkereséshez csatolt melléletek

A törvényszék mint megkereső a megkereséshez csatolta a polgári ügy aktáját, amely tartalmazza a felperes 2013. április 9. napján tartott tárgyaláson 6/F/1 sorszám alatt csatolt keresete alapjául hivatkozott fényképfelvételeket DVD-lemezen, valamint 6/F/2 sorszámra a DVD-lemezen található anyag jegyzékét.

Az eljáró tanács szakértői véleménye

Válaszok a feltett kérdésekre

Ad F/1–ad F/2. A szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény (továbbiakban Sztj.) a szerzői jogi oltalom feltételeit a következőképpen határozza meg:

- I. § (1) Ez a törvény védi az irodalmi, tudományos és művészeti alkotásokat.*
- (2) Szerzői jogi védelem alá tartozik – függetlenül attól, hogy e törvény megnevezi-e – az irodalom, a tudomány és a művészet minden alkotása. Ilyen alkotásnak minősül különösen:*
- i) a fotóművészeti alkotás,*
- ...*
- (3) A szerzői jogi védelem az alkotást a szerző szellemi tevékenységéből fakadó egyéni, eredeti jellege alapján illeti meg. A védelem nem függ mennyiségi, minőségi, esztétikai jellemzőktől vagy az alkotás színvonalára vonatkozó értékítéllettől. ...*

A Szerzői Jogi Szakértő Testület számos korábbi szakvéleményében rögzítette, hogy az alkotás akkor „egyéni”, ha „az adott körülmények között lehetőség van többféle kifejezési módra, és ezek közül a szerző egyéni módon valósítja meg azok egyikét vagy másikat; és akkor „eredeti”, ha „az nem csupán valamely már meglévő alkotás szolgai másolata”.¹

A szerzői oltalomban részesülő művek emberi szellemi alkotótevékenység megnyilvánulásai, következésképpen az autópályán működő automata sebességmérő fényképezőgép, az igazolványfotó-automata, a futóverseny befutóját rögzítő fényképezőgép, a tüdőszűrőröntgen-fényképező által készített felvételek nem tartoznak az Sztj. hatálya alá.

A fotóművészeti alkotásokkal szemben támasztott egyéni eredetiség kapcsán az eljáró tanács hivatkozik a testület korábbi szakvéleményeiben SZJSZT-24/2004, SZJSZT-10/2007/1, SZJSZT-32/2007, SZJSZT-19/2005 kifejtettekre, és különösen az SZJSZT-18/2004 sz. szakvéleményre, mely utóbbi értelmében:

„Az új Sztj. megszüntette a fényképeknek a régi – 1969-es – Sztj.-ben szereplő (a szerzői jognál alacsonyabb szintű és formalitáshoz is kötött) ’rokonjogi’ védelmét, s a fényképezési alkotásokat ugyanolyan feltételekkel védi, mint az irodalmi és művészeti művek egyéb kategóriáit.

Valójában a ’fotóművészeti’ jelző is némileg félrevezető az új szabályozás tükrében, s emlékeztet a ’művészi’ jelzőre a régi Sztj. végrehajtási rendeletében szereplő példalózó listában említett ’művészi fényképek’ esetében, amely az ’egyszerű’ – s legfeljebb csak ’rokonjogi’ védelmet élvező – fényképekhez képest meglévő különbséget hangsúlyozta. (Talán helyesebb lett volna

¹ Az idézet az SZJSZT-38/2003. számú szakértői vélemény 3. pontjából való: *id. Ficsor Mihály, Kiss Zoltán, Kulcsár Eszter* (szerk.): *A szerzői jog a gyakorlatban – A Szerzői Jogi Szakértő Testület véleményeinek gyűjteménye (1997–2003)*. KJK Kerszöv, Budapest, 2004, p. 77.

most az új Szjt.-ben a Berni Unió Egyezmény 2. Cikke (1) bekezdésében szereplő 'photographic work'-nek megfelelő 'fényképészeti mű' kifejezést használni.) Az új törvény szerint nincs szükség a fényképek esetén valamilyen speciális 'művészi' jellegre; szerzői jogi védelmük egyetlen feltétele az, hogy megfeleljenek az eredetiség fogalmának. Ez a fogalom pedig – az (egészséges és észszerű) európai és nemzetközi jogfejlődéshez igazodóan – jóval kevésbé igényes feltételek meglétét kívánja meg, mint ahogyan az a régi Szjt. esetében volt irányadó. Elegendő az, hogy a produktumban az egyéni jelleg valamely minimuma megnyilvánuljon; tehát, hogy az ne legyen teljesen meghatározva a körülmények vagy az alkalmazott eszközök által; legyen legalább minimális tere a különböző megoldások közötti emberi választásnak, továbbá, hogy ne egy meglevő alkotás szolgai másolásáról legyen szó.

Ezzel kapcsolatban az eljáró tanács utal arra az állásfoglalásra, amelyet egy, a meglevő nemzetközi normákat, s mindenekelőtt a Berni Unió Egyezményt értelmező kormánysszakértői értekezlet fogadott el az említett egyezményt kezelő Szellemi Tulajdon Világszervezete (WIPO) és az UNESCO közös égisze alatt a fényképészeti művek szerzői jogi védelmének a feltételeiről: 'Minden olyan fényképet, amely eredeti elemeket tartalmaz, fényképészeti műként kell védeni. Minden fényképet úgy kell tekinteni, mint amely eredeti elemeket tartalmaz, és így mint amely fényképészeti műnek számít, azoknak az eseteknek a kivételével, ahol a fényképet készítő személynek semmilyen befolyása nincs a kép megalkotására vagy más fontos elemeire.'² Az elfogadott irányelv indokolása az automatikus közlekedés-ellenőrző fényképezőgépek, illetve a pénzbedobással működő fotó-automaták által készített képeket említi olyanokként, mint amelyeket például nem indokolt az említett ismérvek alapján fényképészeti műnek tekinteni.³

Egy reális, csupán minimális feltételeket tartalmazó eredetiségteszt alkalmazását írja elő külön a fényképészeti alkotásokra a szerzői jog és egyes kapcsolódó jogok védelmi idejéről szóló, 1993. október 29-én elfogadott 93/98/EGK számú irányelv is. Az irányelv 6. Cikke a fényképek eredetiségének, és így fényképészeti mű-jellegének egyedüli és kizárólagos feltételeként azt határozza meg, hogy a szerző saját szellemi alkotásáról legyen szó (tehát, hogy legyen valamilyen minimális tere az egyéni jellegnek, s ne legyen egy másik mű szolgai másolásáról szó)."

Az Európai Bíróság egy portréfotóra vonatkozóan megállapította, hogy az akkor részeseülhet szerzői jogi védelemben, ha „a szerző olyan szellemi alkotása, amely tükrözi az ő

² L. Photographic Works – Preparatory Document and Report of the WIPO/Unesco Committee of Governmental Experts. Copyright (a WIPO időközben megszűnt havi folyóirata), 1988. június, p. 271.

³ I. m. (2), p. 270, 42. bek.

személyiségét, és amely a szerzőnek a fénykép létrehozása során hozott szabad és kreatív döntéseiben jut kifejeződésre.”⁴

Az eljáró tanács megállapította, hogy a felperes, valamint a megyei katasztrófavédelmi igazgatóságok munkavállalói, közszolgálati, közalkalmazotti vagy szolgálati jogviszony keretében foglalkoztatottjai által készített felvételek *döntő többsége* káreseményekről készült tényrögzítő felvételnek tekinthető, amelynek elkészítése során a fényképet készítő személynek nem vagy elenyésző mértékben volt befolyása a kép kompozíciójára, illetve a körülmények (pl. baleseti helyszínelés, akadálymentes munkavégzés biztosítása) meghatározták a felvételkészítő mozgásterét, egyes képek olyan sorozatfelvételek, amelyekben egyéni alkotótevékenység nem állapítható meg, továbbá funkcionálisan determináltak.

Az eljáró tanács a felperes által csatolt DVD-n szereplő fényképfelvételek áttekintéséről az alábbi táblázatot állította össze, ennek során a felperes keresete alapjául hivatkozott fényképfelvételeket összehasonlította a DVD-n szereplő, a periratokban az alperes honlapján találhatóként megjelölt fényképekkel, és a táblázatban feltüntette azon felvételeket, amelyek egyéni, eredetisége megállapítható.

A felperes által csatolt DVD tartalma	
A felperes honlapján megjelenő fényképfelvételek	Az alperes által átvett fényképfelvételek
19 felvétel	A felperes által csatolt fényképekkel megegyező 19 fényképfelvétel az alperes logójával ellátva. K. A. képei összességében a tüzeset dokumentálásán túl egyéni meglátást tartalmaznak, a készítője át akarta adni a felfokozott érzelmi állapotot és a sajátos fényviszonyokat. Mindezek alapján a képek szerzői jogi védelem alatt állnak.
7 felvétel	A felperes által csatolt fényképekkel megegyező 7 fényképfelvétel az alperes logójával ellátva. Nincs egyéni-eredeti jellegű kép.

⁴ A Bíróság C-145/10. sz. ügyben, 2011. december 1-jén hozott ítélete (Határozatok Tára 2011 I-12533) rendelkező részének 2. pontja, továbbá az indokolás következő bekezdései:

„90 A portréfotókkal kapcsolatban arra kell rámutatni, hogy a szerző a mű létrehozása során többféle képpel és több ízben is szabadon és kreatívan dönthet.

91 Az előkészítő szakaszban a szerző meghatározhatja a színrevitelt, a fényképalany testhelyzetét, illetve a megvilágítást. A portréfotó elkészítésekor eldöntheti, hogy mi látsszon a képen, meghatározhatja a látószöveget, illetve a környezetet is. Végül a papírkép készítésekor a szerző a különféle előhívási technikák közül kiválaszthatja a számára megfelelőt, vagy adott esetben számítógépes programot is alkalmazhat.

92 Ezeknek a különböző döntéseknek a révén tud a portréfotó szerzője 'személyes színezetet' adni a létrehozott műnek.

93 Következésképpen a portréfotók esetében nem lehet azt állítani, hogy a szerző alkotóképességeit csak korlátozott mértékben, illetve egyáltalán nem fejtheti ki.”

A felperes által csatolt DVD tartalma	
A felperes honlapján megjelenő fényképfelvételek	Az alperes által átvett fényképfelvételek
195 db felvétel	<p>A felperes által csatolt fényképekkel megegyező 195 fényképfelvétel az alperes logójával ellátva.</p> <p>Vannak egyéni-eredeti jellegű képek:</p> <p>Sz. A. 33–36., a 47., 54., 58. és 60., továbbá a 83–103. oldalon található felvételei a káresetekhez szervesen nem illeszkedő, zsánerképeknek is tekinthetők képek; egyéni, eredeti jellegük kétséget kizáróan megállapítható.</p> <p>Az 51. oldalon található kép az esemény kapcsán létrejött meglepő fényviszonyokat megragadó felvétel. Az 56. oldalon található képnél a tűzoltás következtében keletkező vízcorgás sajátos bemutatása a háttérben látszódó tűzoltóval.</p> <p>A 83–103. oldalon található fotósorozat a gyakorlat eredeti módon, a tűzoltó munka szakmai módon érzékeltető dokumentálása.</p> <p>A 164–165., 168. oldalon található felvételek szintén egyéni, eredeti jellegű zsánerképeknek tekinthetők.</p>
32 db felvétel	<p>A felperes által csatolt fényképekkel megegyező 32 fényképfelvétel az alperes logójával ellátva.</p> <p>Nincs egyéni-eredeti jellegű kép.</p>
4 fényképfelvétel	<p>A felperes által csatolt fényképekkel megegyező 4 fényképfelvétel az alperes logójával ellátva.</p> <p>Nincs egyéni-eredeti jellegű kép.</p>
40 felvétel	<p>A felperes által csatolt fényképekkel megegyező 40 fényképfelvétel az alperes logójával ellátva.</p> <p>Nincs egyéni-eredeti jellegű kép.</p>
4 felvétel	<p>A felperes által csatolt fényképekkel megegyező 4 fényképfelvétel az alperes logójával ellátva.</p> <p>Nincs egyéni-eredeti jellegű kép.</p>
10 db fényképfelvétel	<p>A felperes által csatolt fényképekkel megegyező 10 fényképfelvétel az alperes logójával ellátva.</p> <p>Nincs egyéni-eredeti jellegű kép.</p>

Ad F/3. Az Sztj. 7. § (1) bekezdése határozza meg a gyűjteményes mű fogalmát, amelynek értelmében a gyűjtemény akkor részesül szerzői jogi védelemben, ha tartalmának összeválogatása, elrendezése vagy szerkesztése egyéni, eredeti jellegű (gyűjteményes mű). A védelem a gyűjteményes művet megilleti akkor is, ha annak részei, tartalmi elemei nem részesülnek, illetve nem részesülhetnek szerzői jogi védelemben.

A gyűjteményes mű egészére a szerzői jog a szerkesztőt illeti, ez azonban nem érinti a gyűjteménybe felvett egyes művek szerzőinek és kapcsolódó jogi teljesítmények jogosultjainak önálló jogait [Szjt. 7. § (2) bekezdés]. A gyűjteményes mű szerzői jogi védelme nem terjed ki a gyűjteményes mű tartalmi elemeire [Szjt. 7. § (3) bekezdés].

A DVD-n a felperes által összegyűjtött, a felperes honlapján megjelent fényképfelvételek összessége mint a felperes alá tartozó különböző honlapokon található fényképekből álló válogatás nem tekinthető gyűjteményes műnek, egyéni, eredeti összeválogatásnak. A DVD-n belüli elrendezés szempontjai nem mutatnak sajátos, egyéni megközelítést.

Ad F/4. Az eljáró tanács rögzíti a kérdéssel kapcsolatosan, hogy az 1975. évi 4. törvényerejű rendelet az irodalmi és a művészeti művek védelméről szóló 1886. szeptember 9-i Berni Egyezmény Párizsban, az 1971. évi július hó 24. napján felülvizsgált szövegének kihirdetéséről szól, amely a Berni Uniós Egyezmény eredeti szövegének hivatalos magyar fordítását tette közzé (és nem magát a Berni Uniós Egyezményt hirdette ki), Magyarország azonban már 1922. február 14-ei hatállyal csatlakozott az egyezményhez (1922. évi XII. tc.).

A Berni Uniós Egyezmény 2. cikk (1) bekezdése értelmében az „irodalmi és művészeti művek” kifejezés felöleli az irodalom, a tudomány és a művészet minden alkotását, tekintet nélkül a mű létrehozatalának módjára vagy alakjára, tehát lehet könyv, szöveggönyv vagy más írásmű; előadás, szónoki beszéd, szentbeszéd vagy ugyanilyen jellegű egyéb mű; színmű vagy zenés színmű; táncmű vagy némajáték; szöveges vagy szöveg nélkül zenemű; film, ideértve azokat a műveket is, amelyeket a filmhez hasonló eljárással hoznak létre; rajz, festmény, építészeti mű, szobor, metszet, kőnyomat; *fényképeszeti mű*, ideértve azokat a műveket is, amelyeket a fényképeszeti művekhez hasonló eljárással hoznak létre; az alkalmazott művészet terméke; illusztráció és térkép; földrajzi, tereprajzi, építészeti vagy tudományos vonatkozású tervek, vázlat vagy plasztikai mű.

Irodalmi vagy művészeti műveknek az anyag kiválasztása vagy elrendezése folytán szellemi alkotásnak minősülő gyűjteményei, mint például enciklopédiák és antológiák, a gyűjtemény részét alkotó egyes művek szerzőit megillető jogok sérelme nélkül e jellegüknél fogva részesülnek védelemben.

Az ad F/1–ad F/3. alatt adott szakértői válaszokból megállapíthatóan a felperes által a periratokhoz csatolt, a vélemény táblázatában külön kiemelés nélkül felsorolt fényképfelvételek sem az Szjt., sem a Berni Uniós Egyezmény 2. cikk követelményeinek nem felelnek meg.

Ad A/1. Az eljáró tanács az ad F/1–ad F/2. alatt már megválaszolta ezen kérdést.

Ad A/2., ad A/4., valamint ad A/8. Az alperesi kérdéseket az eljáró tanács együttesen kívánja megválaszolni tekintettel arra, hogy azok az Szjt. 30. §-ában meghatározott ún. „szolgálati művek” egymással szorosan összefüggő szabályait érintik.

Az Sztj. 4. § (1) bekezdése szerint a szerzői jog azt illeti, aki a művet megalkotta (szerző).⁵ Ez végső soron minden esetben természetes személyt jelent.

Az Sztj. 30. § rögzíti a munkaviszonyban vagy más hasonló jogviszonyban létrehozott művekre vonatkozó speciális szabályokat, a szolgálati művek helyzetét. A felhívott § (1) bekezdése alapján a vagyoni jogokat a mű átadásával a szerző jogutódaként a munkáltató szerzi meg, ha a mű elkészítése a szerző munkaviszonyból folyó kötelessége, ugyanakkor a felek ettől a főszabálytól eltérően is megállapodhatnak írásban.⁶ A munkaviszonyból folyó kötelesség megállapításához túlnyomórészt a munkaszerződés (kollektív szerződés) munkaköri leírás értelmezése vezethet el, minden esetben a konkrét jogviszonyban (pl: munkaszerződésben, kinevezési okmányban) meghatározott munkaköri feladatokat, kötelezettségek leírását, a felek megállapodásait kell megvizsgálni az Sztj. 30. § rendelkezéseinek alkalmazását megelőzően. Az Sztj. 30. § (2) bekezdésének értelmében a megszerzett vagyoni jogok a munkáltató személyében bekövetkezett jogutódlás esetén átszállnak a munkáltató jogutódjára. „[N]em egyszerűen felhasználási jogot nyer a munkáltató, hanem az összes vagyoni jogok tulajdonosává válik.”⁷

Az Sztj. e címében található rendelkezések közül kiemelés érdemel továbbá, hogy míg a szerzőt illető megfelelő díjazásról [30. § (3) bek.] a szerző kifejezett nyilatkozattal le is mondhat, és erről a felek megegyezhetnek, addig a (4) bekezdés szerinti díjigények érintetlenül maradnak, és arról a felek érvényesen nem rendelkezhetnek.

A munkáltatónak az Sztj. 30. § (1) bekezdésében előírt jogszerzése a személyhez fűződő jogokra nem vonatkozik, ezek a szerzőnél maradnak [Sztj. 9. § (2) bekezdés],⁸ azonban a személyhez fűződő jogok gyakorlását az Sztj. a 30. § (5) bekezdésével korlátozza. A munkaviszonyban vagy más hasonló jogviszonyban létrehozott művek tényleges nyilvánosságra hozatalának módjáról, idejéről a munkáltató dönt, hacsak a szerzővel kötött írásbeli szerződése kifejezetten másként nem rendelkezik. A szerző névfeltüntetési jogára azonban az általános szabályok⁹ érvényesek, de a felhasználás jellegétől függő, ahhoz igazodó mód szakmánként, műfajonként eltérő gyakorlatot jelent(het).

⁵ 106. § (1) Ahol e törvény szerzőt említ, azon megfelelően érteni kell a szerző jogutódját, illetve a szerzői jog más jogosultját is.

⁶ A munkavállaló, közszolgálati jogviszonyban álló, illetve köztisztviselői munkakört betöltő a munkáltatóval kötött írásbeli szerződése kizárhatja vagyoni jogainak átszállását, vagy azt időben, illetve terjedelemben korlátozhatja.

⁷ SZJSZT-18/2004 sz – Hírszolgálat egyes anyagainak szerzői, illetve kapcsolódó jogi védelme és a vonatkozó szerződések: http://www.sztnh.gov.hu/sites/default/files/SZJSZT_szakvelemenyek_pdf/szjszt_szakv_2004_018.pdf.

⁸ A szerző személyhez fűződő jogai elválaszthatatlanok személyétől, ezért azokat nem ruházhatja át, azok másként sem szállhatnak át, és a szerző nem mondhat le róluk.

⁹ A személyhez fűződő jogok kapcsán az Sztj. 12. § (1) bekezdése értelmében a szerzőt megilleti a jog, hogy művén és a művére vonatkozó közleményen – a közlemény terjedelmétől és jellegétől függően – szerzőként feltüntessék. A szerzőt a mű részletének átvétele, idézése vagy ismertetése esetén is meg kell jelölni.

Utalni kell továbbá arra, hogy az Szjt. 12. § (3) bekezdése értelmében a szerző jogosult művét nevének megjelölése nélkül vagy felvett néven is nyilvánosságra hozni. A szerző a nevének feltüntetésével nyilvánosságra hozott mű újabb jogszerű felhasználása esetén is megkívánhatja, hogy művét a továbbiakban nevének feltüntetése nélkül használják fel. A gyakorlatban nem kizárt tehát a felek olyan megállapodása, amely azt (is) rögzíti, hogy nevének szokásos vagy bármely formában történő feltüntetését a szerző nem kívánja. Meg kell azt is jegyezni, hogy meghatározott személyhez fűződő jogok védelmében a felhasználó is felléphet, ha ahhoz a szerző a felhasználási szerződésben kifejezetten hozzájárult.¹⁰

Az eljáró tanács rögzíti, hogy a felperes által 6/F/2 sorszámon a DVD-lemezen található anyag jegyzékében feltüntetett szerzőkkel kötött megállapodások tartalmát, foglalkoztatásuk pontos körülményeit nem ismeri, azonban elképzelhetőnek tartja, hogy a munkáltató úgy egyezett meg a vele jogviszonyban álló szerzővel, hogy az utóbbi kérte nevének mellőzését vagy a káreseményekről készült felvételeknél egységesen az „O.” megnevezés feltüntetését.

Az eljáró tanács rámutat, hogy a felperes joggyakorlása nem kizárólag jogutódláson, illetve a jogátruházási láncolat elején vélelmezett munkaviszonyban alkotott műre vonatkozó jogszerzésen alapulhatna, hanem értelemszerűen akár szerzői jogi felhasználási szerződés rendelkezésén¹¹ is.

Mindezen szabályok együttes alkalmazásával lehet állást foglalni abban a kérdésben, hogy a felperes származékos jogosultként (jogutódként) egy állítólagos szolgálati mű szerzője vagyoni jogainak érvényesítése mellett eljárhat-e a személyhez fűződő jogok tekintetében is.¹²

Az A/2. szám alatti kérdés kapcsán az SZJSZT eljáró tanácsa megállapítja, hogy a peres iratok alapján nincs abban a helyzetben, hogy megállapítsa valamennyi esetben a korábban hatályban levő engedélyek terjedelmét, fennállását, ezért annak megállapítására sem képes, hogy az engedélyek (ha léteztek ilyenek) visszavonása joghatályosan, megfelelő módon történt-e. Arra azonban az eljáró tanács rá kíván mutatni, hogy egyes engedélyköteles művek (azaz nem szabad felhasználás körébe tartozó) már megkezdett felhasználása meghatározott feltételekkel bármikor megtiltható.

Szjt. 11. § A szerző alapos okból, írásban visszavonhatja a mű nyilvánosságra hozatalához adott engedélyét, a már nyilvánosságra hozott művének további felhasználását pedig megtilt-

¹⁰ 15. § A szerző meghatározott személyhez fűződő jogainak védelmében a felhasználó is felléphet, ha ahhoz a szerző a felhasználási szerződésben kifejezetten hozzájárult. ...

55. § (1) A felhasználási szerződésre vonatkozó rendelkezéseket megfelelően alkalmazni kell a szerzői vagyoni jogok átruházására irányuló szerződésre ... is.

¹¹ 16. § (1) A szerzői jogi védelem alapján a szerzőnek kizárólagos joga van a mű egészének vagy valamely azonosítható részének anyagi formában és nem anyagi formában történő bármilyen felhasználására és minden egyes felhasználás engedélyezésére. E törvény eltérő rendelkezése hiányában a felhasználásra engedély felhasználási szerződéssel szerezhető.

¹² Az egyes képek tekintetében mindazonáltal nem áll az értékelés elvégzéséhez szükséges összes adat az SZJSZT eljáró tanácsa rendelkezésére.

hatja; köteles azonban a nyilatkozat időpontjáig felmerült kárt megtéríteni. Ez nem érinti a munkáltató jogát a mű felhasználására, továbbá nem akadályozza a vagyoni jogok átruházása esetén a jogszerzőt az átruházott vagyoni jogokon alapuló felhasználásban.

...

30. § (5) Ha a mű elkészítése a szerzőnek munkaviszonyból folyó kötelessége, a mű átadása a nyilvánosságra hozatalhoz való hozzájárulásnak minősül. A mű visszavonására irányuló szerzői nyilatkozat (11. §) esetén a munkáltató köteles a szerző nevének feltüntetését mellőzni. Ugyancsak mellőzni kell a szerző kérésére nevének feltüntetését akkor is, ha a művön a munkáltató a munkaviszonyból eredő jogaival élve változtat, de a változtatással a szerző nem ért egyet.

...

53. § (1) Ha a szerző alapos okból visszavonja a mű nyilvánosságra hozatalához adott engedélyét, vagy a már nyilvánosságra hozott művének további felhasználását ilyen okból megtiltja, a felhasználási szerződést felmondhatja.

(2) A felmondási jog gyakorlásának feltétele, hogy a szerző adjon biztosítékot a nyilatkozat időpontjáig felmerült kár megtérítésére.

A fentiekben túlmenően a felhasználási szerződések az Szt.-ben nem szabályozott kérdésekben alkalmazandó Ptk.¹³ szabályai szerint mondhatók fel.

Az A/8. szám alatti kérdéssel kapcsolatosan az eljáró tanács a fentiekben rögzítetteken felül a peranyagtól függetlenül feltett általános kérdésre rögzíti, hogy amennyiben a munkavállaló fényképfelvételt a munkaidejében a munkáltató által rendelkezésre bocsátott fényképezőgéppel készít a munkaköréhez kapcsolódóan, és a munkavállaló a munkáltatóval eltérő megállapodást nem kötött, a munkáltató a fényképfelvétel átadásával megszerzi a vagyoni jogokat, az Szt. 106. § (1) bekezdése alapján a munkáltató mint a szerzői vagyoni jogot megszerző személy a szerzői jog megsértése miatt felléphet.

Amennyiben a munkavállaló a fényképfelvételt a munkaidejében nem a munkáltató által rendelkezésre bocsátott, hanem a saját fényképezőgéppel készíti, azonban a fényképkészítés munkaviszonyából származó kötelessége, és a munkáltató ezen fényképfelvétel átadását is elfogadja, eltérő megállapodás hiányában a munkáltató mint a szerzői vagyoni jogot megszerző személy léphet fel a szerzői jog megsértése miatt.

Amennyiben a munkavállaló a fényképfelvételt a munkaidejében, de nem a munkaköréhez kapcsolódóan készíti saját fényképezőgéppel vagy a munkáltató által adott fényképezőgéppel, a munkavállaló mint szerző léphet fel szerzői jogainak megsértése esetén.

A munkáltató a munkaköri kötelességbe nem eső művek használatbavételével sem válik jogszerű felhasználóvá, hanem ebben az esetben felhasználási szerződés keretében lehet jogosult ezen művek felhasználására a szerződésben rögzített feltételek szerint.

¹³ Szt. 3. §.

Ad A/5. Az Sztj. 1. § (4) bekezdése értelmében nem tartoznak e törvény védelme alá a jogszabályok, az állami irányítás egyéb jogi eszközei, a bírósági vagy hatósági határozatok, a hatósági vagy más hivatalos közlemények és az ügyiratok, valamint a jogszabállyal kötelezővé tett szabványok és más hasonló rendelkezések.

A felperes államigazgatási feladatot is ellátó rendvédelmi szervként és jogszabályban meghatározott egyes feladatainak végrehajtása során (pl. munkaviszonyból vagy közszolgálati, szolgálati viszonyból folyó köteleességként) létrehozott művei nem állhatnak oltalom alatt, mert közérdekű rendeltetésük kizárja azt. Ez a megállapítás a hatósági feladatok körében a területi szervek feladatellátása során létrejött alkotásokra is igaz. Az ilyen művek felhasználásához, legyen az többszörözés (Sztj. 18. §), lehívásra hozzáférhetővé tétel [Sztj. 26. § (8)] stb., szerzői jogi engedély nem szükséges. Ugyanakkor a hivatalos irat funkcióján kívül eső felhasználásokhoz, pl. képző- vagy fotóművészeti alkotásnak minősülő dokumentáció kiállításához, valamely terméken történő reklám felhasználásához a mű szerzőjének engedélye szükséges.

Példaként említhetők a hivatásos katasztrófavédelmi szervek szakhatósági, engedélyezési feladatai, a veszélyhelyzeti és a lakosságtájékoztatás, a nyilvánosság biztosítása, az ezekre tekintettel létrehozott, alkalmazott szerzői művek (pl. fényképfelvételeket is tartalmazó figyelemfelhívások) védelem alól kizárt alkotások a hivatalos közleményi, ügyirati jelleg okán.

Mindez természetesen nem azt jelenti, hogy a perbeli esetben egyes, a felperes ellenőrzése alatt álló felületről elérhető képek az Sztj. 1. § (4) bekezdése szerinti funkción kívül, egyéni, eredeti műként, önmagukban nem állhatnak védelem alatt, csupán azt, hogy közérdekű tájékoztatási kötelezettség teljesítése körében, hivatalos irati minőségükben és funkcióban nem állnak szerzői jogi oltalom alatt. Rá kell mutatni továbbá arra is, hogy nem minden, a katasztrófavédelem szervezetrendszerén belül készített mű kizárt – *ab ovo* – a fent írtak szerint a védelemből, a védelem ugyanis csak azokra nem terjed ki, amelyek közigazgatási hatósági, illetve a jogszabályban meghatározott tájékoztatási közfeladat ellátásához kapcsolódnak.

Az Sztj. és a Szerzői Jogi Szakértő Testület szervezetéről és működéséről szóló 156/1999. (XI. 3.) Korm. rendeletben foglalt feladatai alapján az SZJSZT eljáró tanácsa nem vállalkozhat annak megállapítására, hogy meddig terjed „*az állampolgárok tájékoztatásához szükséges információk*” [a katasztrófavédelemről szóló törvény 2. § (2) bek.] biztosításának kötelezettsége a felperes (területi szervek) vonatkozásában, sem a fent említett törvény és törvényi felhatalmazás alapján kiadott végrehajtási rendeletek rendelkezéseinek értelmezésére [ekként különösen a katasztrófák elleni védekezés egyes szabályairól szóló 62/2011. (XII. 29.) BM rendelet, a katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXXVIII. törvény végrehajtásáról szóló 234/2011. (XI. 10.) Korm. rendelet, a veszélyes anyagokkal kapcsolatos súlyos balesetek elleni védekezésről szóló 219/2011. (X. 20.) Korm. rendelet].

A szabad felhasználási esetek kapcsán az eljáró tanács mindenekelőtt rögzíteni kívánja, hogy fotóművészeti alkotások esetében a mű részlete nem idézhető az Sztj. 67. § (5) bekezdése értelmében.

Az Sztj. 37. §-a értelmében egyes művek az időszerű, napi eseményekről való tájékoztatás céljára – a cél által indokolt terjedelemben – szabadon felhasználhatók. Ilyen felhasználás esetén a forrást – a szerző nevével együtt – fel kell tüntetni, hacsak ez lehetetlennek nem bizonyul. Ez összecseng az Infosoc-irányelv¹⁴ 5. cikk (3) bekezdés c) pontjával.

A felhasználás a szabad felhasználásra vonatkozó rendelkezések alapján is csak annyiban megengedett, illetve díjtalan, amennyiben nem sérelmes a mű rendes felhasználására, és indokolatlanul nem károsítja a szerző jogos érdekeit, továbbá amennyiben megfelel a tisztesség követelményeinek, és nem irányul a szabad felhasználás rendeltetésével össze nem férő célra [Sztj. 33. § (2) bekezdés]. Az Infosoc-irányelvben is rögzített háromlépcsős teszt, amely szerint a kizárólagos szerzői jog korlátozása csak egyes kivételes esetekben engedhető meg, és nem lehet sérelmes a mű rendes felhasználására és a szerző jogos érdekére, betartására figyelemmel kell lenni.

Az Sztj. 37. §-ban írt, a szerző engedélyét és díjfizetést nem igénylő szabad felhasználás során mindvégig figyelemmel kell lenni az ún. háromlépcsős tesztben írt feltételek megtartására, másrészt arra, hogy a felhívott Sztj.-szakaszt nem lehet kiterjesztően értelmezni,¹⁵ és hogy a konkrét esetben a szabad felhasználás objektíve alkalmas-e még a cél elérésére, nem vált-e az időszerű, napi eseményekről való tájékoztatási cél időközben okafogyottá.

Az eljáró tanács megállapítása szerint a felperes által nyilvánosságra hozott felvételeket az Sztj. 37. §-a alapján az alperes időszerű információs tájékoztatás céljára átvehette a szabad felhasználás keretén belül, azonban az alperes által perbeli módon történő felhasználás a felperes nevének feltüntetése ellenére nem felel meg a tisztesség követelményeinek és a szerző jogos érdekeinek.

Ad A/6. Az eljáró tanács álláspontja szerint az ad 2–ad 4. kérdésnél kifejtettek alapján vizsgálendő, hogy a felperes mint munkáltató a szerzőkkel milyen jogviszonyban áll, esetleges külön megállapodásban a szerzők a névfeltüntetés jogával kapcsolatosan hogyan egyeznek meg.

Az, hogy egyes képek készítőinek a neve korábban nem lett feltüntetve, szakvégzettségük nincs, munkaköri leírásukban nem szerepel a fotózás és/vagy a felvételek, a fotózás szakmai, művészeti szabályainak a figyelembevétele nélkül lettek nyilvánosságra hozva, semmilyen formában nem érintik a fotóalkotások szerzői jogi védelmét. Az Sztj. korábban idézett

¹⁴ Az információs társadalomban a szerzői és szomszédos jogok egyes vonatkozásainak összehangolásáról szóló, 2001. május 22-i 2001/29/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv. Az Infosoc-irányelv szabályozza a szerzők és egyes kapcsolódó jogok jogosultjainak a többszörözéshez, a nyilvánossághoz való közvetítéshez (ezen belül különösképpen a nyilvánosság számára történő hozzáférhetővé tételhez) és a terjesztéshez fűződő jogait.

¹⁵ Sztj. 33. § (3) bek.

1. § (3) bekezdése szerinti szellemi tevékenységből fakadó egyéni, eredeti jelleget és a művet ezen keresztül megillető szerzői jogi oltalmat nem befolyásolja sem minőségi, sem esztétikai jellemző. Töretlen a szerzői jogi gyakorlat annak kérdésében, hogy valamely szakma gyakorlásához szükséges engedély nélkül készült műveket, az autodidakta művészek alkotásait, sőt a fércműveket is szerzői jogi védelem illetheti meg, amihez csupán az ad F/1. szám alatti válasznál írt, megformált egyéniség, eredetiség a megkívánt feltétel.

Ad A/7. és ad A/9. Az eljáró tanács megállapítja, hogy a szerzői jogi védelem alatt álló fényképfelvétel méretének megváltoztatása nem sérelmes, ha a mű egysége nem sérül ezen méretbeli változás miatt.

A vízjel az eljáró tanács véleménye szerint jogkezelési adat, amelyről az Szjt. 96. § (2) bekezdése a következőképp rendelkezik: *Jogkezelési adat a jogosultaktól származó minden olyan adat, amely a művet, a szerzőt vagy a műre vonatkozó jogok más jogosultját azonosítja, vagy a felhasználás feltételeiről tájékoztat, ideértve az ilyen adatokat megjelenítő számokat vagy jelzéseket is, feltéve, hogy az adatokat a mű példányához kapcsolják, illetve a mű nyilvánosságához történő közvetítésével összefüggésben jelenítik meg.*

Kétségtelenül megállapítható az alperesek kérdésében megjelölt funkció is, nevezetesen a védelem, a jogszerűtlen felhasználás megnehezítése, ugyanakkor a perbeli vízjel mégsem tekinthetjük az Szjt. 95. § (3) bekezdése szerinti hatásos műszaki intézkedésnek. A perbeli vízjel a megjelenés internetes helyét (címét) mutatja, ugyanakkor az átlagfelhasználó okkal gondolhatja, hogy az adott képhez kapcsolódó szerzői jogok az internetes sajtótermék kiadóját illetik meg.

A jogkezelési adat védelmével kapcsolatos jogsértésekre mind a polgári, mind a büntetőjogi jogkövetkezményeket alkalmazni lehet a jogkezelési adat jogosulatlan eltávolítására vagy megváltoztatására, továbbá olyan művek jogosulatlan terjesztésére, terjesztés céljából történő behozatalára, sugárzására vagy a nyilvánosságához másként történő közvetítésére, amelyekről eltávolították vagy amelyekben megváltoztatták a jogkezelési adatot, feltéve, hogy a felsorolt cselekmények bármelyikét elkövető személy tudja vagy az adott helyzetben általában elvárható gondosság mellett e személynek tudnia kellene, hogy cselekményével lehetővé teszi, megkönnyíti vagy leplezi a szerzői jog megsértését, vagy másra indít. [Szjt. 96. § (1)]

A vízjel alkalmazásának céljaként elfogadható a fényképfelvételek jogszerűtlen felhasználásának a megnehezítése, azonban ilyen célja főleg a szerzőknek vagy a jogos származékos jogosultaknak lehet, illetve esetlegesen más esetekben is indokolt lehet a vízjel alkalmazása, azonban a forrás további egyértelmű feltüntetésével, amennyiben a szerző vagy a származékos jogosult ezt kifejezetten kéri.

Az a digitális vízjel, amely egy kép tekintetében nem a jogosulttól származik, a jogosult engedélyének hiányában jogsértőnek minősülhet, mivel félrevezető a jogosult személye, a felhasználás feltételei tekintetében. A név- és forrásfeltüntetés a jelen ügyben a felhasz-

nálás jellegéhez igazodó módon a fotókon belül megjelenő felirattal lett volna lehetséges. Az eljáró tanács az alperes logózásának módját tekinti tisztességtelennek, félrevezetőnek, figyelemmel arra, hogy a szabad felhasználás keretében tájékoztatás céljából átvett fényképfelvételek mellett a forrást nem megfelelően tünteti fel. Az alperes honlapján az átvett képek mellett feltüntetett forrás megfelelő, azonban ezen képnek a kinagyított méretű, az alperes honlapcímét feltüntető feliratú (vízjelű) forrás megjelölése nélküli változata olyan benyomást kelthet a honlap látogatóiban, hogy a kép az alpereshez köthető, valamint a fényképfelvételt a káresetnél az alperes munkatársai készítették (valamint a káresetnél az alperes munkatársai működtek közre).

A törvény által előírt *kötelező tájékoztatás* keretében átadott, szerzői jogi védelem alatt álló fényképfelvétel esetén sérti a szerzői jogot, ha a forrás nem megfelelő módon kerül feltüntetésre.

A vízjel alkalmazása egyébként is sértheti a mű egységének Sztj.-ben írt védelmét,¹⁶ ezáltal a szerzői személyhez fűződő jogokat, és ilyenként a mű felhasználása az Sztj. 33. § (2) bekezdésében írt követelményeknek¹⁷ sem felelne meg.

Ad A/10. Az eljáró tanács szakértői véleményét a szükséges mértékben nemzetközi jogra és példákra hivatkozással alkotta meg.

Dr. Tarr Péter, a tanács elnöke
Dr. Karsay Enikő, a tanács előadó tagja
Dr. Bán András, a tanács szavazó tagja

¹⁶ 13. § A szerző személyhez fűződő jogát sérti művének mindenfajta eltorzítása, megcsonkítása vagy a mű más olyan megváltoztatása vagy a művel kapcsolatos más olyan visszaélés, amely a szerző becsületére vagy hírnevére sérelmes.

¹⁷ 33. § (2) A felhasználás a szabad felhasználásra vonatkozó rendelkezések alapján is csak annyiban megengedett, illetve díjtalan, amennyiben nem sérelmes a mű rendes felhasználására, és indokolatlanul nem károsítja a szerző jogos érdekeit, továbbá amennyiben megfelel a tisztesség követelményeinek, és nem irányul a szabad felhasználás rendeltetésével össze nem férő célra.

SZJSZT-26/2014

Tárgy: Szerzői jog megsértésének vétsége

A Pesti Központi Kerületi Bíróság által feltett kérdések

1. A vádiratban szereplő, a szerzői jogot sértő, lefoglalt tárgyakon milyen mintázat található?
2. A lefoglalt tárgyak alkalmasak-e a versenytárs termékének a megtevesztésére?
3. A vádiratban megjelölt termékek állnak-e szerzői jogi védelem vagy bármely jogvédelem alatt, amely Magyarországon védett?
4. Ha jogvédelem alatt állnak, akkor a jogosult mely, a szerzői jogi törvényben meghatározott joga sérült?
5. Az oltalmi tárgyak közül van-e azonosítható jogosult Magyarországon, beleértve a szerzői jogi védelem alatt álló művek jogosultjait is?
6. Ki képviseli Magyarországon ezeket a cégeket? Ezek a szerzői jog jogosultjai, vagy magyarországi képviseletre jogosultak?
7. Megvalósult-e a vádlott részéről engedély nélküli hamisítás?
8. Ha megvalósult, a vádlott okozott-e vagyoni hátrányt?
9. Mennyi a vagyoni hátrány?
10. A szakértő egyéb észrevételei.

A megkereséshez csatolt mellékletek

A megkereső a megkereséshez csatolta a büntetőügy aktáját, amely tartalmazza a nyomozás eredményeit és a releváns bírósági iratokat.

Tényállás és előzetes megállapítások

A vádlott a cég 1. nagykereskedelmi üzletében 2008. január 4-én különböző hamis és szerzői jogot sértő ruházati termékeket és kiegészítőket árusított. Emiatt büntetőeljárás indult vele szemben áru hamis megjelölésének büntette és szerzői vagy szerzői joghoz kapcsolódó jogok megsértésének vétsége miatt. A lefoglalt termékekből a szerzői jogi szempontból az alábbiakat találta a nyomozóhatóság és az elsőfokú bíróság relevánsnak: *i)* Honda motorsport karakteres póló, *ii)* Metallica karakteres műbörtáska, *iii)* Rolling Stones karakteres műbőr pénztárca és *iv)* Playboy karakteres fülbevaló. Az elsőfokú bíróság a vádlottat a szerzői és szerzői joghoz kapcsolódó jogok megsértésének vétségében bűnösnek találta. A Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú bíróságot új eljárás lefolytatására utasította, mivel álláspontja szerint

a tényállás felderítetlen és hiányos, és az ítélet téves következtetéseket tartalmaz. A Szerzői Jogi Szakértő Testület kirendelésére a megismételt eljárásban került sor.

Az eljáró tanács megállapítja, hogy a Honda motorsport karakteres pólóból az aktában nem talált fényképeket, ezért azok tekintetében szakvéleményt kialakítani nem tud.

Az eljáró tanács a teljesség kedvéért megjegyzi, hogy az ügyben az SZJSZT-vel párhuzamosan az áru hamis megjelölését érintő bűncselekmény ügyében az Iparjogvédelmi Szakértői Testület is kirendelésre került.

Az eljáró tanács a per iratait áttekintve megállapítja, hogy szakvéleményének kialakításához a rendelkezésére bocsátott információk elegendőek.

Az eljáró tanács szakvéleménye

Az eljáró tanács az alábbiak szerint válaszolja meg a törvényszék által feltett kérdéseket

1. *A vádiratban szereplő, a szerzői jogot sértő, lefoglalt tárgyakon milyen mintázat található?*
A szakvéleményhez 1. sz. alatt mellékeljük a lefoglalt tárgyakon (ruházati cikkek: pólók, fülbevalók és pénztárcák) látható díszítő ábrázolásokat.

2. *A lefoglalt tárgyak alkalmasak-e a versenytárs termékének a megtévesztésére?*

Az eljáró tanács a kérdést úgy érti, hogy a lefoglalt tárgyakon szereplő ábrák alkalmasak-e a fogyasztók megtévesztésére az áruk eredetét illetően (lásd: a fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tilalmáról szóló 2008. évi XLVII. törvény 6. §-át).

A Szerzői Jogi Szakértő Testület szervezetéről és működéséről szóló 156/1999. (XI. 3.) Korm. rendelet – a szakértő testület feladatai cím alatt – kimondja, hogy a testület a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény (Szjt.) 101. § (1) és (3) bekezdésében megjelölt ügyekben szakértői véleményt ad bírósági vagy hatósági megkeresés vagy megbízás alapján. E rendelet alkalmazásában szerzői jogi jogvitás ügy az Szjt.-ben szabályozott szerzői, szomszédos és adatbázis-előállítói jogok érvényesítésével összefüggő bármely jogvita. Tekintettel arra, hogy a fenti kérdés fogyasztóvédelmi/versenyjogi tárgyú, és nem szerzői jogi kérdés, ezért a SZJSZT-nek a kérdés megválaszolására nincs hatásköre.

3. *A vádiratban megjelölt termékek állnak-e szerzői jogi védelem vagy bármely jogvédelem alatt, amely Magyarországon védett?*

Az Szjt. védi az irodalmi, tudományos és művészeti alkotásokat [Szjt. 1. § (1) bek.].

Az Szjt. 1. § (2) bekezdése alapján szerzői jogi védelem alá tartozik – függetlenül attól, hogy e törvény megnevezi-e – az irodalom, a tudomány és a művészet minden alkotása. Ilyen alkotásnak minősül különösen: ...

h) a rajzolás, festés, szobrászat, metszés, könyvnyomtatás útján vagy más hasonló módon létrehozott alkotás és annak terve, ...

n) a jelmez, a díszlet és azok terve.

Ugyanezen paragrafus (3) bekezdése alapján a szerzői jogi védelem az alkotást a szerző szellemi tevékenységéből fakadó egyéni, eredeti jellege alapján illeti meg. A védelem nem függ mennyiségi, minőségi, esztétikai jellemzőktől vagy az alkotás színvonalára vonatkozó értékítéllettől.

Ahogy azt a testület korábbi töretlen gyakorlatában is figyelembe vette, az Sztj. 1. §-ához fűzött miniszteri indoklás szerint: „A törvény a magyar és a nemzetközi szerzői jogi fel-fogásban egyaránt általánosan elfogadott elvet tükröz annak egyértelművé tételével, hogy a szerzői jogi védelem az alkotást a szerző szellemi tevékenységéből fakadó egyéni, eredeti jellege alapján illeti meg. A védelemnek a mű egyéni, eredeti jellegén kívül más feltétele nincs, nem is lehet.”

A lefoglalt tárgyakon az 1. pontban látható grafikák szerzői jogi szempontból egyéni, eredeti műnek minősülnek, így azok szerzői jogi védelem tárgyai, amelyek – tekintettel az irodalmi és a művészeti művek védelméről szóló, 1886. szeptember 9-i Berni Egyezmény (Magyarországon kihirdette az 1975. évi 4. törvényerejű rendelet) 2. cikkére – Magyarországon is szerzői jogi védelem alatt állnak.

A szerzői jogi védelemtől független kérdés az, hogy ezen megjelölések bármely más jog-védelem alatt állnak-e, így pl. lajstromozott iparjogvédelmi oltalom tárgyát képezik-e. Ezen utóbbi kérdés megválaszolása az Iparjogvédelmi Szakértői Testület (ISZT) hatáskörébe tar-tozik.

4. Ha jogvédelem alatt állnak, akkor a jogosult mely, a szerzői jogi törvényben meghatározott joga sérült?

Az Sztj. 16. §-a kimondja, hogy a szerzői jogi védelem alapján a szerzőnek kizárólagos joga van a mű egészének vagy valamely azonosítható részének anyagi formában és nem anyagi formában történő bármilyen felhasználására és minden egyes felhasználás engedélyezésére. A szerzőt megilleti a műben szereplő jellegzetes és eredeti alak kereskedelmi hasznosításá-nak és az ilyen hasznosítás engedélyezésének kizárólagos joga is.

Az Sztj. értelmében jelen büntető eljárás szempontjából releváns felhasználás a mű ter-jesztése [Sztj. 17. § b) pont].

A terjesztés jogáról részletesen az Sztj. 23. §-a rendelkezik az alábbiak szerint:

23. § (1) A szerző kizárólagos joga, hogy a művét terjessze, és hogy erre más-nak engedélyt adjon. Terjesztésnek minősül a mű eredeti példányának vagy többszörözött példányainak a nyilvánosság számára történő hozzáférhetővé tétele forgalomba hozatallal vagy forgalomba hozatalra való felkínálással.

(2) A terjesztés magában foglalja különösen a műpéldány tulajdonjogának átruházását és a műpéldány bérbeadását, valamint a műpéldánnak az or-szágba forgalomba hozatali céllal történő behozatalát. A terjesztés jogának

megsértését jelenti a mű jogsértéssel előállott példányának kereskedelmi céllal történő birtoklása is, ha a birtokos tudja vagy neki az adott helyzetben általában elvárható gondosság mellett tudnia kellene, hogy a példány jogsértéssel állt elő.

...

(5) Ha a műpéldányt a jogosult vagy az ő kifejezett hozzájárulásával másvalaki adásvétellel vagy a tulajdonjog más módon történő átruházásával az Európai Gazdasági Térségben forgalomba hozta, a terjesztés joga az így forgalomba hozott műpéldány tekintetében – a bérbeadás, a haszonkölcsönbeadás és a behozatal joga kivételével – a továbbiakban nem gyakorolható.

Amennyiben tehát a vádlott nem tudja igazolni, hogy ő a szerzői jog jogosultjától engedéllyel rendelkezik a művek terjesztésére, akkor megsérti a szerző kizárólagos jogát.

A jelen büntetőeljárás szempontjából külön kiemeljük a fent idézett (2) bekezdés utolsó mondatát: „*A terjesztés jogának megsértését jelenti a mű jogsértéssel előállott példányának kereskedelmi céllal történő birtoklása is, ha a birtokos tudja vagy neki az adott helyzetben általában elvárható gondosság mellett tudnia kellene, hogy a példány jogsértéssel állt elő.*”

Ez a szabály az Szjt. általános objektív felelősségi rendszeréhez képest szubjektív, elvárhatósági alapú felelősségi szabály. A vádlott szándékának megítélése nem szerzői jogi szakkérdés. Az eljáró tanács azonban megjegyzi, hogy a büntetőeljárás tárgyát képező áruk értékesítésével rendszeresen foglalkozó kereskedő esetében, különös tekintettel azok hongkongi származási helyére, az általában elvárható gondosság mércéje alacsony, azaz a prudens kereskedőtől elvárható, hogy vizsgálja, az áruk jogtiszták-e.

A fent idézett (5) bekezdés az ún. jogkimerülés intézményét szabályozza. Amennyiben az áruk az EGT-n belül a jogosult engedélyével kerültek forgalomba, azok további felhasználását a jogosult nem tilthatja meg. Tekintettel azonban arra, hogy jelen büntetőeljárásban a vádlott saját bevallása szerint is az áruk egyenesen Hongkongból, azaz az EGT-n kívüli országból érkeztek, a jogkimerülés kérdése az árukkal kapcsolatban nem releváns.

5. *Az oltalmi tárgyak közül van-e azonosítható jogosult Magyarországon, beleértve a szerzői jogi védelem alatt álló művek jogosultjait is?*

Mint a 3. pontban kifejtettük, a lajstromozott iparjogvédelmi oltalom tekintetében az ISZT rendelkezik hatáskörrel.

A szerzői jogi védelem a mű megalkotásától fogva automatikusan fennáll a művön, nincs előzetes regisztrációhoz/lajstromozáshoz kötve. A szerzői jogi jogosult megállapítása – jogszabály által kötelezően előírt nyilvántartás hiányában – olyan tényállás tisztázására irányuló kérdés, amelyre vonatkozó bizonyítási eljárás nem tartozik a SZJSZT feladatkörébe.

Az SZJSZT bizonyítási eljárást nem folytat le, álláspontját a rendelkezésére álló okiratok alapján alakítja ki.¹⁸

6. *Ki képviseli Magyarországon ezeket a cégeket? Ezek a szerzői jog jogosultjai, vagy magyarországi képviseletre jogosultak?*

Az előző kérdésre adott válasza tekintettel az eljáró tanács ebben a kérdésben nem tud nyilatkozni.

Mindemellett az eljáró tanács megjegyzi, hogy a szerzői jogok megsértése miatti bűncselekmény megállapíthatósága szempontjából közömbös az a kérdés, hogy a szerzői jogi védelem alatt álló műveknek ki a jogosultja.

A 2014. május hó 9. napján tartott tárgyalásról készült jegyzőkönyvben az ügyész kifejtette: „a szerzői joggal kapcsolatos eljárások a ma hatályos jogszabály alapján magánindítványra üldözendő [a szerzői joggal kapcsolatos bűncselekmények magánindítványra üldözendők – a szerk.]. Ezért a bíróságnak meg kell keresnie a nyomozati iratban a szakértői véleményben szereplő magyarországi képviseleteket.” (4. o. 6. bek.). Az ügyész által hivatkozott jogszabályi hely a hatályos Btk. 388/A. §-a, ami kimondja, hogy „[a] szellemi tulajdonjogok vámhatósági érvényesítéséről és az 1383/2003/EK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2013. június 12-i 608/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet 1. cikk (1) bekezdése szerinti esetekben a 385. §-ban és a 388. §-ban meghatározott bűncselekmény csak magánindítványra büntethető, kivéve, ha azzal összefüggően nem magánindítványra büntetendő bűncselekményt is elkövetnek.” A szerzői vagy szerzői joghoz kapcsolódó jogok megsértése tehát csak akkor büntethető a hatályos Btk. alapján magánindítványra, ha az eljárás a 608/2013/EU rendelet alapján indult meg. Mivel a jelen büntetőeljárás nem a 608/2013/EU rendelet alapján indult meg, ezért a magánindítvány nem lehetséges, tehát a jogosult legfeljebb mint sértett vehet részt az eljárásban.

7. *Megvalósult-e a vádlott részéről engedély nélküli hamisítás?*

A hamisítás kifejezést a Btk. szellemi alkotásokra vonatkozó rendelkezései nem ismerik.¹⁹

A hamisítás mint elkövetési magatartás és a hamis termékekkel kapcsolatban megvalósult

¹⁸ A rendelet 8. § (1) alapján a szakértő testület nevében az eljáró tanács a feltett kérdések és a benyújtott iratok alapján alakítja ki a szakértői véleményt, a tények megállapítására nem végez külön bizonyítást, nem tart helyszíni szemlét és nem idézhető.

¹⁹ Szerzői vagy szerzői joghoz kapcsolódó jogok megsértése 329/A. § (1) Aki másnak a szerzői jogról szóló törvény alapján fennálló szerzői vagy ahhoz kapcsolódó jogát hasznoszerzés végett, vagy vagyoni hátrányt okozva megsérti, vétséget követ el, és két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

Iparjogvédelmi jogok megsértése

329/D. § (1) Aki a jogosultnak törvény, kihirdetett nemzetközi szerződés vagy európai közösségi rendelet alapján fennálló szabadalmi oltalomból, növényfajta-oltalomból, kiegészítő oltalmi tanúsítványból, védjegyoltalomból, földrajzi árujelző-oltalomból, formatervezési mintaoltalomból, használati mintaoltalomból, illetve topográfiaoltalomból eredő jogát az oltalom tárgyának utánzásával vagy átvételével megsérti, és ezzel vagyoni hátrányt okoz, vétséget követ el, és két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

jogsértések közötti különbségtétel csak az iparjogvédelmi jogok megsértésénél bír relevanciával. Ezért, figyelemmel a Btk. 329/A. §-ára, az eljáró tanács a teljesség érdekében a kérdést úgy érti, hogy került-e sor szerzői jogi művek engedély nélküli felhasználására.

A grafikai megjelölések feltüntetése a termékeken és azok magyarországi behozatala az Szjt. 18. és 23. § alapján a szerzői mű többszörözését és terjesztését valósítja meg. Amennyiben ezen magatartásokra a szerzői jogi jogosult engedélye nélkül kerül sor, ezen magatartások jogsértőek. Lásd erről részletesebben a 4. kérdésre adott választ.

8. Ha megvalósult, a vádlott okozott-e vagyoni hátrányt?

Az engedély nélküli felhasználás esetén a jogosult kártérítési igényt érvényesíthet (Szjt. 94. §).

A Btk. alkalmazandó korábbi értelmező rendelkezése szerint vagyoni hátrány: vagyonban okozott kár és az elmaradt vagyoni előny, a kár pedig a bűncselekménnyel a vagyonban okozott értékcsökkenés (137. § 5. pont). Keretjogszabályról lévén szó, a vagyoni hátrány megállapításánál az Szjt. 94. §-ában szabályozott kártérítési igényre is tekintettel kell lenni.

A kártérítési igény alapja az Szjt. 16. § (4) bekezdésében található, ami kimondja, hogy ha e törvény másképp nem rendelkezik, a szerzőt a mű felhasználására adott engedély fejében díjazás illeti meg, amelynek – eltérő megállapodás hiányában – a felhasználáshoz kapcsolódó bevétellel kell arányban állnia. A díjazásról a jogosult csak kifejezett nyilatkozattal mondhat le.

Az elkövetéskor hatályos korábbi Ptk.-ban szabályozott kártérítési igény a felróhatóságon alapul, azaz vétkes károkozás esetén lehet kártérítési igényt érvényesíteni. A Ptk. szerződésen kívüli károkozásra vonatkozó szabályai alapján aki másnak kárt okoz, köteles azt megtéríteni. A károkozó akkor mentesül a felelősség alól, ha bizonyítja, hogy úgy járt el, ahogy az adott helyzetben általában elvárható. A felróhatóság hiányát a jogsértőnek kell bizonyítania.

A kár kiszámítására a szellemi tulajdon-jogok érvényesítéséről szóló 2004/48/EK irányelv (jogérvényesítési irányelv) ad támpontokat. A kár mértékének meghatározásánál a kár elemeiként az elmaradt hasznot, a jogsértő által elért tisztességtelen gazdagodást és a vagyoni tényezőkön kívüli sérelem figyelembevételét említi. Ezzel összhangban van a Ptk. 355. § (4) bekezdése, amely kártérítés címén a károkozó körülmény folytán a károsult vagyonában beállott értékcsökkenést és az elmaradt vagyoni előnyt, továbbá azt a kárpótlást vagy költséget rendeli megtéríteni, amely a károsultat ért vagyoni és nem vagyoni hátrány csökkentéséhez vagy kiküszöböléséhez szükséges. Ez a rendelkezés tehát a kár négy elemét különbözteti meg. Három a vagyoni kár körébe tartozik: a tényleges kár, az elmaradt haszon és a vagyoni és nem vagyoni hátrány csökkentéséhez vagy kiküszöböléséhez szükséges költségek. A negyedik elem pedig a nem vagyoni kár.

Amennyiben a tényleges kár nem állapítható meg, a jogérvényesítési irányelv 13. cikk (1) bek. b) pontja lehetővé teszi az általános kártérítés megítélését is. Ennek mértéke az

irányelv szerint legalább akkora kell hogy legyen, mint az a díj, amely a jogosultnak a jog-sértő részéről járna a felhasználásért, ha a jogosult erre engedélyt adott volna (fiktív licen-ciadíj). A jogérvényesítési irányelvet a magyar jogba átültető törvény (2005. évi CLXV. tör-vény) 4. §-ához fűzött indokolás szerint e rendelkezésnek a magyar jog a Ptk. 359. § (1) bekezdésében szabályozott általános kártérítéssel feleltethető meg. A Ptk. 359. § (1) bekez-dése azonban úgy rendelkezik, hogy ha a kár mértéke – akár csak részben – pontosan nem számítható ki, a bíróság a károkozásért felelős személyt olyan összegű általános kártérítés megfizetésére kötelezheti, amely a károsult teljes anyagi kárpótlására alkalmas.

Az általános kártérítés csak akkor alkalmazható, ha a bíróság előzetesen minden rendel-kezésre álló és célravezető bizonyítást lefolytatott a kár felderítése végett, de a kár mértéke ennek ellenére pontosan nem számolható ki (PK 49. sz. állásfoglalás). [L. A védjegy-törvény magyarázata, szerk: Faludi Gábor és Lukácsi Péter, HVG-Orac, 2014, 285–286. o. (a kézirat lezárva: 2013. július 15.)].

9. Mennyi a vagyoni hátrány?

Az első vádpont szerint a bűncselekménnyel a vádlott által okozott vagyoni hátrány a cég 2. esetében 81 450 Ft, a cég 3. esetében 84 000 Ft, a cég 4. esetében 18 800 Ft, míg a cég 5. esetében 22 400 Ft (alapeljárás elsőfokú ítéletének 3. oldala).

Az eljáró tanács megjegyzi, hogy az elsőfokú ítélet a vagyoni hátrányt a szakértői véle-mény alapján a lefoglalt áruk értéke alapján határozta meg. A Szerzői Jogi Szakértő Testület álláspontja szerint a vagyoni hátrány meghatározásának ezen módja nem megfelelő, a va-gyoni hátrányt más szempontok szerint kell meghatározni.

Az a kérdés, hogy milyen összegű az okozott vagyoni hátrány, a bíróság jogköre, tekin-tettel arra, hogy ez bizonyítás kérdése, amelyre vonatkozóan alátámasztott adatok sem sze-repelnek a jelen aktában, továbbá az SZJSZT-nek adatok esetében sem lenne hatásköre a bizonyítás lefolytatására.

Az eljáró tanács arra a kérdésre tud választ adni, hogy jogszerű felhasználás esetén milyen összeg illetné meg/illette volna meg a jogosultat. Álláspontunk szerint a HUNGART Vi-zuális Művészek Közös Jogkezelő Társasága Egyesületnek a Magyar Közlönyben közzétett díjszabásából lehet kiindulni. Tekintettel arra, hogy a jogosulatlan felhasználás 2008-ban történt, a 2008. évi díjszabást vettük alapul. A díjszabás az egyéb anyagokon történő felhasz-nálás (pl. textil) esetére a nettó kiskereskedelmi ár 10%-át határozza meg. Az engedélyezés során meghatározásra kerül az értékesítési ár, vagy ennek hiányában egy átlagos kiskereske-delmi ár kerül alkalmazásra. Az eljáró tanács szerint abból az esetből kell kiindulni, amikor a jogszerű felhasználás céljára engedélyt adnak, és az engedély ellenértékét a jogosult a piaci körülmények figyelembevételével határozza meg, azaz az eredeti termékekből eredő nettó árbevételhez viszonyítja a százalékos díjat.

10. A szakértő egyéb észrevételei

Az első vádpont szerint a bűncselekménnyel a vádlott által okozott vagyoni hátrány a cég 2. esetében 81 450 Ft, a cég 3. esetében 84 000 Ft, a cég 4. esetében 18 800 Ft, míg a cég 5. esetében 22 400 Ft (alapeljárás elsőfokú ítéletének 3. oldala).

Megállapítható, hogy a vagyoni hátrány meghaladja a 100 000 Ft-ot. Az eljáró tanács utal arra, hogy az új Btk. hatálybalépésével a 100 000 Ft összeg alatti vagyoni hátrány esetében a magatartás szabálysértésnek minősül. Mivel a jelen esetben a vagyoni hátrány meghaladja a 100 000 Ft-ot, így nem merülhet fel a szabálysértési eljárás esete.

*Dr. Szamosi Katalin, a tanács elnöke
Dr. Bacher Gusztáv, a tanács előadó tagja
Sára Ernő, a tanács szavazó tagja*

* * *

SZJSZT-43/2014

Szakirodalmi mű jogellenes felhasználása

A megkereső által feltett kérdések

Az eljáró tanács a megkeresés összefoglalása alapján fogalmazta meg az alábbi kérdéseket:

1. Kinek a szellemi terméke az A. online folyóiratban megjelent angol nyelvű publikáció, valamint tartalmaz-e az olyan többletet, ami elvitathatná a megkereső szerzőségét?
2. Milyen mértékű szerzői jogdíj illeti meg a megkeresőt amennyiben a szerzősége fennáll a fenti publikáció esetében?

Az eljáró tanács szakvéleménye

A Szerzői Jogi Szakértő Testület szervezetéről és működéséről szóló 156/1999. (XI. 3.) Korm. rendelet 8. § (1) bekezdése szerint „a Szakértő Testület nevében az eljáró tanács a feltett kérdések és a benyújtott iratok alapján alakítja ki a szakértői véleményt, a tények megállapítására nem végez külön bizonyítást ...”.

Az eljáró tanács szakvéleményét a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény (a továbbiakban: Sztj.), a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) rendelkezései, a Nagykommentár a szerzői jogi törvényhez (szerk: Gyertyánfy Péter, Wolters Kluwer, Budapest, 2014, a továbbiakban: Nagykommentár) magyarázata, valamint a megkereséshez csatolt bizonyítékok alapján hozta meg.

I. A tényállás szerzői jogi háttere

1. Előzmények

A magánszemély (a továbbiakban: megkereső) megkeresése (a továbbiakban: megkeresés) értelmében az „A. online folyóiratban megjelent angol nyelvű közleményben (a továbbiakban: Angol nyelvű publikáció) engedély nélkül került sor a megkereső bizonyítékként csatolt, magyarul írt cikkének a felhasználására (a továbbiakban: magyar nyelvű publikáció).

A megkeresés szerint az angol nyelvű publikáció első helyen megjelölt szerzője a megkereső szakdolgozatának opponense volt. A megkereső kísérletet tett a cikkének, illetve kutatási eredményeinek engedély nélküli felhasználásával kapcsolatos vitás kérdés rendezésére, amely kísérlet nem járt eredménnyel. Ezért a megkereső annak megállapítását kérte az eljáró tanácstól, miszerint: 1. foglaljon állást az angol nyelvű publikáció és a megkereső szerzősége vonatkozásában, valamint 2. hogy a megkeresőt szerzőségének megállapítása esetén milyen összegű szerzői jogdíj illeti meg.

Az eljáró tanács mindenekelőtt a jelen tényállásra vonatkozó szerzői jogi rendelkezéseket és a Ptk. rendelkezéseit ismerteti (lásd a 2–4. pontot), majd kitér a megkereső által feltett kérdésekre (lásd a II. és III. pontot).

2. Szakirodalmi művek szerzői jogi védelme

Az Sztj. 1. § (2) bekezdése és (3) bekezdésének a) pontja értelmében *szerzői jogi védelemben részesülhet* az a szakirodalmi alkotás, amelyet a szerző szellemi tevékenységéből fakadó egyéni, eredeti jellege alapján hozott létre.²⁰

A *szakirodalmi művek* sajátossága abban ragadható meg, hogy *szerzői jogi védelmük korlátozottabb*, ellentétben más művekkel (pl. szépirodalmi művek). Ez azt jelenti, hogy a szakirodalmi művekben feldolgozott egyes kutatási adatok önmagukban nem állnak szerzői jogi védelem alatt. Szakirodalmi műveknél a szerzői jogi védelem tehát nem a művek mögöttes

²⁰ Ennek mögöttes szabályaként utalni kívánunk a BUE 2. cikk (1) bekezdésében foglaltakra, aminek alapján az egyezményes védelem kiterjed ... az irodalom, a tudomány ... minden alkotására, tekintet nélkül a mű létrehozatalának módjára vagy alakjára, tehát (... a védelem tárgya lehet) könyv, szöveggönyv vagy más írásmű (Vö.: SZJSZT-27/2001 – Szakvélemények szerzői jogi védelme, a szerzői jogok gyakorlása: http://www.sztnh.gov.hu/sites/default/files/SZJSZT_szakvelemenyek_pdf/szjszt_szakv_2001._027.pdf).

„tudományos” tartalmára terjed ki, hanem a kutatási adatok valamilyenfajta egyéni, eredeti kifejeződésére.

2.1. Az egyéni, eredeti jelleg fogalma

Az egyéni, eredeti jellegű „formába öntés” az egyes kutatási eredmények sajátos leírásában (pl. következtetések levonásában, összefüggések megvilágításában), valamint ezen adatok egyéni, eredeti jellegű összeválogatásában jelentkezhethet.

Az egyéni, eredeti jelleg vizsgálataánál nem kerülhető el a *mindenkori műtípushoz kapcsolódó alkotási tér* vizsgálata, azaz, hogy a szerzőnek a műtípus által kínált körülmények között mennyiben van lehetősége az egyéni, eredeti kifejezőmódra.²¹ Az említett kritériumrendszer eltérően alakul műtípusonként. Mindezt jól érzékelteti az SZJSZT-27/2000 számú szakvélemény, miszerint: „A kifejezés védelme igazodik a tartalom, és a mű-fajta sajátosságaihoz. Másként 'mérhető' egy sakkjátékot támogató számítógépi program és egy zenedramai mű egyéni eredeti jellege. Az előbbi esetben a funkció és a kötöttségek (a sakkjáték szabályai) nagymértékben szűkítik az egyéni, eredeti jelleg kifejezhetőségének terét. Összességében azt lehet mondani, hogy az egyéni, eredeti jelleg megállapíthatóságának minimálisan az a feltétele, hogy a mű ne legyen más mű szolgai másolása.”²²

A „... mű 'funkciója' az egyedi jelleg érvényesülését – azaz alkotás terét (szerk.) – jelentős mértékben meghatározza”.²³ Egy kutatási adatokat feldolgozó szakirodalmi mű annyiban tekinthető ún. funkcionális műnek, hogy az alkotás terét beszűkítik mind az adott tudományág megállapításai, mind az ilyen szakmai publikációkra jellemző didaktikai módszerek, alkalmazott eszközök.²⁴ Az említett korlátok kihatnak a szakkifejezések megválasztására és a mű szerkezetére egyaránt, nem kizárva az egyéni, eredeti kifejezőmód megjelenését. A védelem határa: „... húzódik – a csak esetenként megállapítható – határ a szerzői mű és a szellemi tevékenységet tükröző, de a szükséges eredetiséggel nem bíró teljesítmény között, ahol a kérdéses szakterület szabályai által megkövetelt, kötött ábrázolásmód és a szakkifejezések használata a belső és a külső formát, vagy a szükségszerűség, az általában elfogadott, bevett elemek, illetve a cél a tartalmat és ennek nyomán annak formába öntését úgy beszűkítik, hogy nem marad lehetőség az egyéni-eredeti jelleg kibontakoztatására.”²⁵

Megjegyezhető továbbá, hogy a szakirodalmi műveknél a szakkifejezések köre, valamint az ilyen művekre vonatkozó didaktikai elvárások ugyan beszűkítik az alkotás körét, de a

²¹ Vö.: SZJSZT-33/2005 – Pedagógus-továbbképzési programok szerzői jogi megítélése: http://www.sztnh.gov.hu/sites/default/files/SZJSZT_szakvelemenyek_pdf/szjszt_szakv_2005_033.pdf.

²² SZJSZT-27/2000 – Tanulmány szerzői jogi védelme: http://www.sztnh.gov.hu/sites/default/files/SZJSZT_szakvelemenyek_pdf/szjszt_szakv_2000_027.pdf. Vö.: „Ismert adatoknak, meglevő anyagnak feldolgozása is védelem alatt álló mű, ha ebben önálló, egyéni tevékenység nyilvánul meg, és az újszerűség bélyegét viseli magán (Kúria, P.I. 3581/1934).”

²³ I. m. (20).

²⁴ Vö.: SZJSZT-004/2005 – Műszaki létesítmény terveinek felhasználása: http://www.sztnh.gov.hu/sites/default/files/SZJSZT_szakvelemenyek_pdf/szjszt_szakv_2005_004.pdf.

²⁵ I. m. (20).

szertői jogi védelemhez szükséges *egyéni, eredeti jelleg elérése ugyanúgy lehetséges, mint más műtípusoknál* (pl. szépirodalmi művek). „Elegendő, hogy a produktumban az egyéni jelleg valamely minimuma megnyilvánuljon, tehát, hogy az ne legyen teljesen meghatározva a körülmények vagy az alkalmazott eszközök által, legyen legalább minimális tere a különböző megoldások közötti emberi választásnak, továbbá, hogy **ne egy meglévő alkotás szolgai másolásáról legyen szó.**”²⁶

Az egyéni, eredeti jelleg fennállásához tehát *csak szubjektív értelemben vett újdonságra* van szükség, ellentétben az objektív újdonságot megkövetelő iparjogvédelmi oltalmakkal.²⁷ Ezért lehetséges, hogy az azonos tudományterületen írott művek egyidejű, konkuráló védelemben részesülhetnek, amennyiben nem egymás szolgai „másolatai”.²⁸ Nem mellékes, hogy a szubjektív újdonság nem azonos sem az adott műhöz kapcsolódó mennyiségi, sem annak minőségi, illetve esztétikai jellemzőivel, vagyis ugyanúgy szerzői jogi védelem illet meg egy tudományosan alacsony minősítésű szakmai anyagot, mint egy kiváló szakmai publikációt.

2.2. A szerzőség megállapítása

A szerzői jogi védelem a *mű létrejöttével keletkezik, és azt illeti, aki a művet megalkotta.*²⁹ E magyar rendelkezés a Berni Unió Egyezmény által megkívánt formai kötöttség nélküli oltalom alapelvein nyugszik, miszerint szerzői jogi védelem keletkezése nem köthető előzetes eljáráshoz, egyéb formai követelményhez. [5. Cikk (2) bek.] Ezen alapelvekből fakadóan a szerzői jog esetében – az iparjogvédelmi oltalmakkal ellentétben – nem áll rendelkezésre olyan nyilvántartás, amely az adott mű szerzőségét igazolná. Ilyen nyilvántartás hiányában pedig ún. *vélelmezett szerzői jogi védelemről* beszélhetünk, amely vélelem bírósági jogerős döntés által megdönthető.

A „szerzőségi vélelem rendszere” négy elemből tevődik össze. A szerzőség alátámasztását elsősorban az *alkotáson feltüntetett név* bizonyítja, ezt követően a Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatalánál működő önkéntes műnyilvántartás alapján kiállított közokiratnak minősülő tanúsítvány, illetve valamely közös jogkezelő szervezet által kiadott teljes bizonyító erejű magánokirat. A fentiek hiányában pedig az a személy tekintendő szerzőnek, aki a művet először a saját neve alatt nyilvánosságra hozta. Valamennyi itt felsorolt esetben vélelemről van csupán szó, azaz ellenkező bizonyításnak helye van.³⁰

A szerzői jog külön szabályozza a *többszerzős műveket*. Ez utóbbin belül az Sztj. megkülönbözteti azokat az alkotásokat, amelyeknek egyes részei elválaszthatók egymástól, ezek az

²⁶ Fővárosi Ítéltábla 8.Pf.20.479/2008/6. In: Gyertyánfy Péter (szerk.): Nagykomentár a szerzői jogi törvényhez. Wolters Kluwer, Budapest, 2014, p. 91.

²⁷ Vö.: CompLex Jogtár, Gyertyánfy Péter (szerk.): A szerzői jogi törvény magyarázata. CompLex kiadó, Budapest, 2014, az 1. §-hoz fűzött kommentár.

²⁸ Vö.: Gyertyánfy: i. m. (27).

²⁹ Sztj. 4. § (1) és 9. § (1).

³⁰ Sztj. 94/B. §.

ún. összekapcsolt művek [Szjt. 5. § (2)], azoktól a művektől, amelyeknél a műrészek nem használhatók fel önállóan, ezek az ún. közös művek. [Szjt. 5. § (1)] A közös művekre azonban az jellemző, hogy a szerzők a művet közös elhatározással hozzák létre, amelyek egyes részei egymást erősítő, kiegészítő funkcióval rendelkeznek.³¹ Csak az ilyen, közös akarattal művet létrehozó szerzőket nevezik szerzőtársaknak.

3. Más szakirodalmi mű felhasználásának esetei

Általános a szakirodalmi művek területén, hogy az egyes szerzők más műveket használnak fel forrásul saját művük megírásakor. Az azonos szakterületen, más műveken alapuló párhuzamos művek születését a szerzői jog nem zárja ki. A szerzői jog előírja azonban, hogy a művek valamennyi típusú felhasználása a szerző engedélyéhez kötött, kivéve az Szjt. által taxatív módon megállapított szabad felhasználási eseteket.³² A felhasználás tipikus eseteit az Szjt. 17. §-a sorolja fel példálózó jelleggel, ami arra utal, hogy a technológiai és felhasználási szokások változása által kialakított, de a jelen törvényben nem nevesített felhasználások ugyancsak engedélykötelesek lesznek.³³ Néhány tipikus példát említve, az Szjt. 17. §-a értelmében felhasználásnak minősül egy szakirodalmi mű nyomtatásban [Szjt. 17. § a), 18–19. §] vagy online történő hozzáférhetővé tétele [Szjt. 17. § d), 26. § (8)], illetve átdolgozása (Szjt. 29. §).

3.1. Szabad felhasználás

Engedély nélkül felhasználható ugyanakkor a szerzői mű, amennyiben a felhasználás a szabad felhasználás körébe esik, amelyet az Szjt. a IV. fejezetben szabályoz. A szabad felhasználás azonban „csak annyiban megengedett, amennyiben – többek között – az megfelel a tisztesség követelményeinek és nem irányul a szabad felhasználás rendeltetésével össze nem férő célra. Alapvető szabály továbbá, hogy a szabad felhasználásra vonatkozó rendelkezéseket nem lehet kiterjesztően alkalmazni.”³⁴

3.1.1. Idézés

Az első és a szakirodalmi műveknél a legelterjedtebbnek tekinthető szabad felhasználási eset az idézés, ami egy műrészlet saját műbe történő átemelését jelenti a következőkben leírt feltételek betartása mellett. Az Szjt. 34. § (1) bekezdése szerint „A mű részletét – az átvett

³¹ Vö: Gyertyánfy: i. m. (26), p. 105.

³² L. Szjt. 16. § (1) bekezdésében foglaltakat: „A szerzői jogi védelem alapján a szerzőnek kizárólagos joga van a mű egészének vagy valamely azonosítható részének anyagi formában és nem anyagi formában történő bármilyen felhasználására és minden egyes felhasználás engedélyezésére.”

³³ Vö: Gyertyánfy: i. m. (26), p. 160.

³⁴ Szjt. 33. § (2) és (3) bek.

mű jellege és célja által indokolt terjedelemben és az eredetihez híven – a forrás, valamint az ott megjelölt szerző megnevezésével bárki idézheti.”

Az idézés számos feltétele közül mindenekelőtt kiemelhető egyrészt, hogy a vendégsszöveg azonosíthatóan elkülönüljön a szövegen belül, valamint hogy a szerző ezen szövegrész forrását pontosan megjelölje. A *vendégsszöveg megjelenítésének formájára* vonatkozóan az Sztj. nem állapít meg szabályt, a gyakorlatban elterjedt azonban ezen szövegrész legalább idézőjellel, esetleg emellett dőlt betűvel történő megjelenítése, ami egyértelműsíti az olvasó számára, hogy ezen része a műnek a szakirodalmi mű szerzőjétől eltérő személy szellemi terméke.³⁵ A *forrásmegjelölés* az idézett gondolat szerzőjének névfeltüntetési jogára vezethető vissza.³⁶ Mindez akkor jogszerű, ha az idéző személy az idézett szakirodalmi mű címét, szerzőjét, a kiadót, a megjelenés helyét, idejét, valamint az idézett szöveg pontos helyét (azaz az oldalszámot) is megjelöli.

Az idézet ugyanakkor nem szolgálhatja saját gondolatok hiányának pótlását, hanem kizárólag *legitim idézési célt*, ami lehet a „*tartalom magyarázata, kritikus hivatkozás, saját álláspont alátámasztása, mű mottója stb.*”³⁷ Az SZJSZT-25/2006 számú szakvélemény szerint: „... az idézetnek a felhasználói műalkotásban szerves egységet kell képeznie az egészszel, ugyanakkor mégis el kell különülnie attól, hiszen azt a célt szolgálja, hogy ráerősítsen az átvevő mű megfogalmazásaira.”³⁸ Az *idézett mű részlete a maga valójában – gondolati tartalmával és egyedi megfogalmazásával – játszik szerepet az átvevő műben, vagyis az idézett műrész és az átvevő mű között szoros gondolati kapcsolat állhat fenn.*³⁹

Idézni nem lehet korlátlanul, tehát nem megengedett teljes mű átvétele sem.⁴⁰ Ahogy az idézett szövegrészlet formájára, úgy ez utóbbi terjedelmére sincs előírás. Az idézett műrészlet *terjedelme* minden esetben az *átvevő mű jellegéhez és az idézés céljához igazodik*, azzal, hogy tudományos műveknél ugyanakkor hosszabb részek idézése is indokolt lehet.⁴¹

Idézni *csak műben* lehetséges, ebből következik, hogy nem megengedett, illetve nem elégíti ki az idézés feltételeit az a „szerző”, aki különböző művekből vett részletekből írja meg a munkáját, nem adva hozzá saját gondolatot.⁴²

³⁵ Vö.: „...az alperes akkor járt volna el az Sztj. 12. § (1) bekezdésében foglaltaknak megfelelően, ha a cikk szövegében ezeket a részeket megkülönböztetve (pl. idézőjelben) közli, és valamely módon (pl. lábjegyzetben) megjelöli a szerzőt és a forrást” (SZJSZT-25/2006 – Idézés esetén forrás megjelölése: http://www.sztnh.gov.hu/sites/default/files/SZJSZT_szakvelemenek_pdf/szjszt_szakv_2006_25_rec_pdf.pdf).

³⁶ Sztj. 12. §.

³⁷ Gyertyánfy: i. m. (26), p. 248.

³⁸ I. m. (35).

³⁹ I. m. (35).

⁴⁰ Gyertyánfy: i. m. (26), p. 248.

⁴¹ Gyertyánfy: i. m. (26), p. 248.

⁴² Gyertyánfy: i. m. (26), p. 248.

3.1.2. Átvétel

A másik esetként említhető amikor a szerző az idézést meghaladó szövegrészt vesz át saját művébe, amelyre vonatkozóan az Szt. szigorú feltételeket fogalmaz meg.⁴³ Az idézéshez képest az átvétel annyiban biztosít a felhasználónak nagyobb terjedelmű felhasználást, hogy egyrészt a rövidebb terjedelmű művek akár teljes egészükben is átvehetők, továbbá az átvett részletek *hosszabb terjedelműek* lehetnek az idézethez képest.⁴⁴ A Nagykomentár kitér arra is, hogy a *mű rendes felhasználásával versenyző, üzleti célú cikk nem érthető* a tudományos kutatás fogalmába.⁴⁵ Az átvevő mű tehát nem használható fel üzletszerűen, például ellenérték fejében történő könyv- vagy folyóirat-kiadásban. (Ezzel szemben az idézetet tartalmazó mű üzletszerű felhasználására lehetőséget biztosít az Szt.) Az idézéshez hasonlóan nincs a terjedelemre vonatkozó általános mérce. Az átvett mű terjedelmének mindenképpen összhangban kell állnia az adott cél elérésével.⁴⁶ Az *átvétel nem lehet öncélú, helyettesítő*, csakis gondolatokat kiegészítő (pl. illusztráló).⁴⁷ A *név és a forrás feltüntetésének* a kötelezettsége az idézéshez hasonlóan itt is fennáll. Végül megemlíthető egy – a jelen ügyben releváns – döntés, amelynek értelmében az átvétel csak akkor tekinthető jogszerűnek, „*ha beazonosíthatóan megállapítható, hogy a mű mely része az átvett rész, és annak ki a szerzője. Ha az átvett rész, illetve a szerző nem azonosítható, a felhasználó magatartása jogsértő.*”⁴⁸

Ha a szerző úgy vesz át és alkot tovább egy műrészletet, hogy eközben az idézés vagy az átvétel szabályain túlmegy, ez a felhasználás átdolgozásnak (Szt. 29. §) minősül, amely így már csak az eredeti szerző engedélyével lehetséges.

3.2. A névfeltüntetés joga

A szerző követelheti, hogy művén *szerzői minőségét senki se vonja kétségbe*.⁴⁹ A szerzői minőség elismerésének joga a plágium elleni védelmet jelenti.⁵⁰ A névfeltüntetés joga a szerzőt művének felhasználásakor (pl. szakirodalmi cikk nyomtatott vagy online közzététele esetében, fordításán), illetve a művéhez kapcsolódó közleményen, valamint az abból történő *átvétel, idézés vagy éppen annak ismertetése esetében is egyaránt megilleti*.⁵¹ A szerzői jog rendszerén kívül az általános polgári jogi szabályok – Ptk. 2:43. § *d*) pont és a 2:45. § rendelkezései – is védelmet biztosítanak a szerző számára, amennyiben a művét eltérő személynek tulajdonítják.⁵²

⁴³ „Átvételnek minősül a mű olyan mértékű felhasználása más műben, amely az idézést meghaladja.” Szt. 34. § (2) utolsó mondata.

⁴⁴ Gyertyánfy: i. m. (26), p. 249.

⁴⁵ Gyertyánfy: i. m. (26), p. 249.

⁴⁶ Gyertyánfy: i. m. (26), p. 249.

⁴⁷ Gyertyánfy: i. m. (26), p. 249.

⁴⁸ EBH2003.947. számú határozat in: Gyertyánfy: i. m. (26), p. 250.

⁴⁹ Szt. 12. § (4).

⁵⁰ Gyertyánfy: i. m. (26), p. 133.

⁵¹ Szt. 12. § (1)–(2).

⁵² Gyertyánfy: i. m. (26), p. 133.

4. A szerző díjazása

Az Sztj. 16. § (4) bekezdése értelmében főszabály szerint a szerzőt a mű felhasználásának engedélyezéséért díjazás, azaz *jogdíj illeti meg*, amelynek a *felhasználásból származó bevétellel kell arányban lenni*, kivéve, ha a szerző és a kiadó erről eltérően állapodnak meg.

Közös mű esetén a szerzők közötti díjazásra a szerzőség aránya lenne az irányadó, ha azonban egy műrészlet utólagosan és jogellenesen, azaz az érintett szerző tudta nélkül válik a mű részévé, nem beszélhetünk közös műről. Ez utóbbi esetben engedély nélküli átdolgozásról van szó. Mivel az eredeti szerző akár meg is tilthatná az átdolgozást, elmaradt egyeztetések esetén nehéz megállapítani az eredeti szerző díjazásának a mértékét. Az biztos, hogy legalább a *jogellenesen felhasznált műrészlet aránya* megilleti az eredeti szerzőt.

Végül az eljáró tanács megjegyzi, hogy a szerzői jogdíj iránti igény érvényesítésének nem feltétele a felhasználási szerződés előzetes megkötése, mert a *jogosulatlan felhasználás önmagában megalapozza a díjkövetelést*.⁵³

II. A megkereső kérdéseire adott válaszok

1. *Kinek a szellemi terméke az A. online folyóiratban megjelent angol nyelvű publikáció, valamint tartalmaz-e az olyan többletet, ami elvitathatná a megkereső szerzőségét?*

1.1. *A magyar nyelvű publikáció szerzői jogi védelme és szerzősége*

A megkereső által írt egyszerűs mű a *megkereső szakdolgozatán* (28–41. o.) alapul, amelyet mesterképzési szakon írt.

A szakdolgozat releváns részei, valamint a magyar nyelvű publikáció *szerzői jogi védelmét a kutatási adatokhoz kapcsolódó következtetések*, valamint a megkereső kutatási témaköréhez *kapcsolódó adatok egyéni, eredeti összegyűjtése alapozza meg*. [Sztj. 1. § (3)] A megkereső tanulmányai a magyar egészségügyi és nem egészségügyi dolgozók homeopátiával kapcsolatos ismereteit és e gyógymódhoz való viszonyát vizsgálták. Mindkét mű esetében megállapítható, hogy az egyes adatok szellemi munka eredményeként kerültek összeválogatásra, valamint az egyes kutatási eredményekhez egyéni, eredeti következtetések, összefüggések kapcsolódnak. Megjegyezhető továbbá, hogy a megkereső a kutatást maga folytatta le a saját maga által összeállított kérdőívek kitöltésén és feldolgozásán keresztül.

Az eljáró tanács megjegyzi, hogy az Sztj. önmagában sem a kutatáshoz alkalmazott módszert (például a cikkben említett olyan statisztikai módszereket, mint parciális korreláció, keresztábra-elemzések stb.), sem pedig az egyes, eredményként nyert adatokat (pl. 99,8

⁵³ BDT2008.1793. in Gyertyánfy: i. m. (26), p. 158.

százaléka az egészségügyi dolgozóknak hallott már a homeopátia gyógymódról) egyenként nem védi. A védelem tehát a kutatási eredményként kapott adatokhoz kapcsolódó egyéni, eredeti következtetéseket, leírásokat, illetve az ilyen adatok egyéni, eredeti alapú összerendezését, leírásának struktúráját illeti. Ez azt jelenti, hogy nemcsak teljes szövetszerű egyezés esetén állapítható meg a szerzői jog sérelme, hanem akkor is, ha az eredeti mű belső struktúráját, szövedékét veszi át szolgáiban a későbbi mű.

Egy szakirodalmi mű szerzőségét elsősorban a művön szereplő név, azaz a névfeltüntetés alapozza meg. A megkereső által csatolt magyar nyelvű publikáció a megkereső neve alatt jelent meg, amely az ugyancsak a megkereső neve által fémjelzett szakdolgozaton alapul. Ebből következik, hogy a vizsgált szakdolgozaton alapuló magyar nyelvű cikk, illetve az előbbieken említett kutatási eredmények feldolgozása és ismertetése *vélelmezhetően a megkereső szellemi tevékenységén alapuló szerzői mű.* [Sztj. 4. § (1)]

1.2. Az összehasonlítás eredménye

Az angol nyelvű publikáció (megjelenés dátuma: 2014. május 24.) többszerzős közös szakirodalmi mű tartalmát vizsgálva megállapítható, hogy a cikk foglalkozik a komplementer és alternatív orvoslás magyar jogszabályi hátterével, az e körbe tartozó különböző gyógyítási módokkal, illetve a mindezt érintő oktatással. Ezt követően kerül sor a magyar egészségügyi és nem egészségügyi dolgozók homeopátiával kapcsolatos attitűdjének ismertetésére, amely – az alábbiak értelmében – szinte kizárólag a megkereső kutatási eredményein alapul [lásd az angol nyelvű publikáció 2–7. o. második bekezdéséig terjedő tartalmát]. Az angol nyelvű publikáció végül érinti röviden az alternatív és kiegészítő gyógyászathoz kapcsolódó képzést és az ilyen gyógymódok alkalmazását az Európai Unióban.

A megkereső által végzett, a magyar egészségügyi és nem egészségügyi dolgozók homeopátiával kapcsolatos ismereteit és e gyógymóddhoz való viszonyát érintő kutatás eredményeinek ismertetését érintően az eljáró tanács megállapítja, hogy az angol nyelvű és a magyar nyelvű tanulmányok között *jogellenes felhasználásból fakadó tartalmi átfedés* állapítható meg.

Az eljáró tanács az összehasonlítás során a tanulmányokat (beleérve a megkereső szakdolgozatát is) az alábbi szempontok szerint vizsgálta:

- a cikkek által feldolgozott témakört;
- a cikkek által feldolgozott kutatási adatok kiválasztásának jellegét;
- az egyes bekezdések megfogalmazását, a mondatszerkezeteket és azok tartalmát;
- a feldolgozott kutatási adatok értékelésének sorrendjét;
- a grafikonokat, táblázatokat;
- a felhasznált szakirodalmi forrásokat.

A megkeresés, bár nem terjedt ki a megkereső által írt szakdolgozat és az angol nyelvű publikáció összevetésére, mégis az eljáró tanács vizsgálata alapján megállapítja, hogy az opponens elsősorban nem a magyar nyelvű publikációból, hanem a megkereső *szakdolgo-*

zatából vette át szó szerinti fordításban a kutatáshoz kapcsolódó szöveges és a grafikus következtetéseket. (Megjegyezhető, hogy a megkereső magyar nyelvű tanulmányrészeinek angol nyelvű fordítása a rendelkezésre álló alkotási tér hiánya miatt nem éri el az egyéni, eredeti jelleget, ezért ez esetben nem átdolgozásról, hanem másolásról, többszörözésről beszélhetünk.) Ez következik abból, hogy az angol nyelvű publikáció olyan, az érintett kutatással kapcsolatos adatokat, illetve a kutatással kapcsolatos leírásokat is tartalmaz, amelyek a magyar nyelvű publikációban nem hozzáférhetők, illetve számos esetben az angol nyelvű publikáció a szakdolgozat szövegezését, grafikonjait veszi egy az egyben át. Végül a cikkek által megjelölt *forrásanyagok* körét tekintve megjegyezhető, hogy egyáltalán nem áll fenn egyezés, a szerzők tehát eltérő szakirodalmi munkákból dolgoztak. A forrásanyagok között nem került megemlítésre sem a megkereső szakdolgozata, sem magyar nyelvű publikációja.

A megkereső által feldolgozott *kutatási eredmények tehát mind leírásukban, mind összeválogatásukban, valamint grafikonos ábrázolásukban* visszaköszönnek az angol nyelvű publikációban, azzal, hogy idézésre, illetve átvételre nincs utalás. Megállapítható továbbá, hogy az angol nyelvű publikáció bekezdéseiben visszaköszönő kutatási adatok *ismertetésének a sorrendje* is a szakdolgozatot, illetve részben a magyar nyelvű publikációt követi. *Számottevő egyezés* mutatkozik az érintett témakört érintő *grafikonok* tekintetében a szakdolgozat, illetve nagyrészt a magyar nyelvű cikk esetében.

Az eljáró tanács a megkereső részére megküldött táblázatban mutatja be a tartalmi azonosságot, azzal, hogy a szöveges/grafikonos/táblázatbeli egyezés egyes példái a jelen szakvélemény mellékletét képező cikkekben kerültek számokkal és betűkkel megjelölésre. Mindezek értelmében az eljáró tanács megállapítja, hogy az angol nyelvű publikáció és a magyar nyelvű publikáció, illetve a szakdolgozat között az érintett kutatási eredmények elemzése tekintetében kb. 98% egyezés mutatkozik meg, amely az angol nyelvű publikáció tartalmának kb. 80%-át teszi ki.

1.3. Névfeltüntetés

A megkereső által megjelölt és csatolt angol nyelvű publikáción a *szerzők neve három helyen* került feltüntetésre:

1. az A. online honlap első oldalán közvetlenül a publikáció címe alatt,
2. a lehívott cikk címét követően, valamint
3. a cikk egyes oldalainak fejlécén az idézésre vonatkozó utalásban (lásd 2–9. o.).

A vizsgálat alapján megállapítható, hogy míg az 1. pontban feltüntetett oldalon megjelölt szerzők között egyáltalán nem, addig a 2. és a 3. helyen a megkereső *elírt vezetéknevvel, helytelen munkahelyi megnevezéssel került feltüntetésre*. A megkereső nevének és munkahelyének hibás feltüntetése gyakorlatilag azonosíthatatlanná teszi a szerzőt. Nem mellékesen jegyzi meg az eljáró tanács, hogy a megkereső (elírt vezetéknevvel) negyedik szerzőtársként került feltüntetésre az öt szerző között. Az Szjt. nem határozza meg többszerzős művek ese-

tében a szerzők nevének feltüntetési sorrendjét, az SZJSZT-03/2010 számú szakvélemény szerint – felhasználási szerződés hiányában – a névfeltüntetés minősége az adott szakma szokásain alapul.⁵⁴

2. *Milyen mértékű szerzői jogdíj illeti meg a megkeresőt, amennyiben szerzősége fennáll a fenti publikáció esetében?*

Az előbbieken alapján a megkeresőt megilleti az angol nyelvű publikáció megjelenéséért járó díjazás arányos része. Tekintettel arra, hogy a megkereső *jogellenesen felhasznált szerzői műve* a közös mű 80%-os arányát teszi ki, ezért a megkeresőt az angol nyelvű *tanulmányért járó jogdíj 80%-a illeti meg.* [Szt. 16. § (4), 42. § (1)]

III. Összegzés

Az eljáró tanács megállapítja, hogy az angol nyelvű publikáció 80%-ban a megkereső műve, ezért a megkeresőt a szerzői jogdíj 80%-a, valamint az eredeti (átdolgozott) mű címével együtt, eredeti szerzőként való feltüntetés joga illeti meg.

*Dr. Tóth Péter Benjámin, a tanács elnöke
Dr. Hepp Nóra, a tanács előadó tagja
Gál Katalin, a tanács szavazó tagja*

Összeállította: dr. Legeza Dénes

⁵⁴ SZJSZT-03/2010 – Naptári mottók szerzői jogi védelme: http://www.sztnh.gov.hu/testuletek/szjszt/SZJSZT_szakvelemenyek/2010/PDF/szjszt_szakv_2010_03.pdf